



دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی
معاونت غذا و دارو

اقدامات اولیه در برخورد

با فرد مسموم



معاونت غذا و دارو دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

دفتر تحقیق و توسعه

سال ۹۵

مسمومیت های تنفسی

در این حالت ماده سمی از راه دستگاه تنفسی و به هنگام نفس کشیدن وارد بدن می شود از بین این مسمومیت ها می توان به استنشاق گازهای شیمیایی گوناگون مانند کلر، آمونیاک، مونواکسید کربن و دی اکسید کربن ناشی از بخاری، آبگرمکن، کرسی و یا اگزوز ماشین ها، اسپری حشره کش و یا سموم دفع آفات نباتی اشاره کرد.

بخار متصاعد شده از ترکیب جوهر نمک و وایتکس بسیار خطرناک است خصوصاً برای چشم، پوست و ریه بنابراین توصیه می شود در هنگام استفاده از این مواد از ماسک یا پارچه مرطوب برای پوشاندن بینی و دهان خود استفاده کرده و از بکار بردن آن در مکان فاقد تهویه مناسب خودداری کنید.



بهترین اقدام برای مسمومیت های تنفسی

۱. خروج سریع فرد از محل منبع سم و مکان سر بسته و انتقال به فضای باز و استفاده از هوای آزاد
۲. کنترل و برقرار کردن تنفس
۳. شل کردن لباس های شخص مصدوم
۴. تماس با اورژانس یا انتقال مصدوم به مراکز درمانی جهت تجویز اکسیژن و داروهای مورد نیاز

منبع: ستاد مرکزی و مرکز ملی اطلاع رسانی داروها و سموم، سازمان غذا و دارو



دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شهید بهشتی

معاونت غذا و دارو - دفتر تحقیق و توسعه

آدرس: تهران، خیابان ولی عصر، مقابل پارک ساعی، کوچه آبشار، پلاک ۴۷

تلفن: ۸۸۶۶۲۳۲۲ تلفن گویا: ۸۴۲۴۸ داخلی ۴-۶۳۱۳

پست الکترونیکی: RD_DFD@SBMU.AC.IR

WWW.SBMU.AC.IR

در درمان مسمومیت با مواد سوزاننده (اسید و قلیا):

از ایجاد استفراغ در بیمار خودداری نمایید. نیازی به دادن ذغال فعال نمی باشد، اگر مصدوم کاملاً هوشیار است و تشنج ندارد سریعاً مقدار زیادی آب یا شیر برای نوشیدن به او بدهید.

زمانی که مسمومیت بوسیله یک اسید قوی (جوهر نمک) یا یک ماده قلیایی قوی (مانند مواد جرم بر) یا بنزین و نفت ایجاد شده باشد، نباید شخص مسموم شده را وادار به استفراغ کرد.

نشانه هایی که شما را از وادار کردن مسموم به استفراغ باز می دارد عبارتند از:

سوختگی های اطراف دهان و لب ها، استنشام بوی نفت و بنزین از دهان مصدوم، بیهوشی، خانم حامله و مصدومی که ممکن است دچار حمله قلبی شده باشد. هنگامی که شخص مصدوم استفراغ می کند وی را به پهلو یا شکم درحالی که سرش پایین تر از بدن قرار گرفته نگهدارید.

در مواردی که وادار کردن مصدوم به استفراغ ممنوع می باشد از خوراندن مقادیر زیاد مایعات، به مصدوم خودداری کنید زیرا افزایش حجم معده باعث افزایش خطر استفراغ در مصدوم می شود.



علائم و نشانه های مسمومیت های گوارشی:

وجود سوختگی یا رنگ سم بلع شده در اطراف دهان و لب ها، بوی غیر طبیعی دهان یا تنفس مصدوم، تنفس غیر طبیعی، نبض یا ضربان غیر طبیعی قلب، تعریق، مردمک های تنگ یا گشاد شده، تشنج، درد شکم، کف کردن دهان یا افزایش ترشح بزاق، بلع دردناک، تهوع، اسهال و استفراغ.



کمک های اولیه در مسمومیت های گوارشی:

در مواردی که مطمئن هستید مسمومیت در اثر اسید قوی، ماده قلیایی و یا یک ماده نفتی نیست می توان اقدامات زیر را انجام داد:

۱. با خوراندن آب و شیر به مسموم سم را رقیق کنید.
۲. در صورت در اختیار داشتن ذغال فعال از آن برای جذب سم استفاده کنید. مولکول های ذغال در معده و روده به سم چسبیده و مانع جذب آنها می شوند. لذا می توانید به بیمار پودر ذغال فعال که در آب مخلوط شده است بدهید.
۳. هر چه سریعتر مصدوم را به بیمارستان یا مرکز پزشکی انتقال دهید.
۴. از ایجاد استفراغ در بیمار خودداری نمایید.

مسمومیت از طریق خوراکی ممکن است با یکی از عوامل زیر بروز کند:

۱. مواد غذایی: که با خوردن غذاهای آلوده بوجود می آید. برای جلوگیری از آن باید شرایط صحیح نگهداری و پخت غذاها رعایت شود.

۲. مواد شیمیایی سوزاننده: که شامل مواد شوینده خانگی مثل سفید کننده ها، جوهر نمک (اسید کلریدریک) و مواد جرم بر می باشد. در صورت بروز مسمومیت دهان، مری و حلق دچار سوختگی می گردد.

۳. داروها: مسمومیت دارویی در کودکان اغلب در اثر خوراندن دوز تکراری دارو توسط اولیا و یا در اثر خوردن اتفاقی دارو توسط کودکان نوپا و کنجکاو بروز می کند.

۴. مواد نفتی

۵. گیاهان سمی: برخی گیاهان سمی عبارتند از اقاچیا، پیاز گل نرگس، غده گل شیپوری، آلاله، خرزهره، دیفن باخیا، آزالیا، فرفیون، کوروتون. تماس پوست و مخاط دهان با شیرابه برگهای بریده آنها سبب سوختگی شدید پوست، تورم حلق و زبان خواهد شد.

۶. سموم آفت کش: شامل حشره کش ها، مرگ موش های مصرفی در کشاورزی و فسفید آلومینیوم که به قرص برنج معروف است می باشد. برخی سموم آفت کش دارای پادزهر می باشند که باید در اولین فرصت تزریق گردد.

بیشترین مسمومیت ها در منازل توسط داروهای موجود در خانه و نیز مواد نفتی ایجاد می شود به همین علت باید در مورد نگهداری مواد مذکور دقت بیشتری به عمل آید.

به هر ماده ای که هنگام ورود به بدن موجب اختلال در تندرستی و یا موجب مرگ شود سم می گویند. مسمومیت ممکن است بطور تصادفی یا در اثر بی احتیاطی و یا در مواردی بصورت عمدی بوسیله مواد سمی ایجاد گردد. گاه این مواد جزو سموم هستند و گاه بطور معمول جزو سموم نیستند مثل داروها که در اثر مصرف بیش از حد و یا نادرست تبدیل به مواد مسموم کننده و زیان آور می شوند. تماس با سموم ممکن است به صورت ناگهانی با عوارض مشهود و سریع و یا تماس تدریجی همراه با بروز مسمومیت های تاخیری باشد. گاهی عوارض مسمومیت مدتها بعد از تماس با عامل مسمومیت بروز می کند.

راه های ورود سم به بدن عبارتند از: خوراکی، تنفسی، پوستی، تزریقی. اغلب مسمومیت های خانگی از طریق خوراکی و یا تنفسی است.



مسمومیت های گوارشی (خوراکی)

مسمومیت های گوارشی از شایع ترین مسمومیت ها می باشند و اغلب بصورت تصادفی و بر اثر نگهداری مواد سمی و شیمیایی مختلف در ظروف نامناسب و یا ظروف مواد آشامیدنی اتفاق می افتد. در این نوع مسمومیت ماده سمی از راه دهان وارد بدن می شود. پس از مدتی عوارضی در فرد مسموم ایجاد می شود که این علائم با توجه به نوع سم، قدرت سم، مقدار مصرف، جثه فرد مصرف کننده و طول مدتی که از خوردن سم می گذرد متفاوت است.